

Gonda Judit

Kerek-Világ

Játékos óvodai projektek
az átlagostól eltérő készség- és képességszint
megismeréséhez

Budapest, 2012

Szerző:
Gonda Judit

Lektorálta:
Dr. Bíró Katalin, a neveléstudomány kandidátusa

Nyelvi lektor, korrektor:
Bardi Erzsébet

Borítóterv:
Kiss Barnabás

Kiadja a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.
2012

ISBN 978-963-89595-2-2

Készült az ERFO Nonprofit Kft. Nyomdaüzemében
Felelős vezető: Molnár Jenő

TARTALOM

Bevezetés	5
A projektek segítségével megfigyelhető funkciók, jártasságok, készségek, képességek	7
A feladatok megoldásának értékelése	15
Fa projekt	17
Gombóc Cirkusz projekt	39
Felhasznált irodalom	61
Ajánlott irodalom a fejlesztéshez	61

BEVEZETÉS

Régóta foglalkoztatja a szakembereket azoknak a gyermekeknek a problémája, akik ép intelligenciaszint mellett képtelenek eleget tenni az iskolai követelményeknek. Minden gyerek különleges emberi lény, aki a saját egyéni módján növekedik és fejlődik. Néhány gyerek később éri el a fejlődési folyamat különböző állomásait, szakaszait, mint a társai. Mások a felgyorsult fejlődési ütemükkel, többletképességeikkel emelkednek ki kortársaik közül.

Játékos projekteket bemutató füzetünk célja, hogy segítséget nyújtsunk az óvodapedagógusoknak a differenciáláshoz: kik azok a gyermekek, akik valamilyen területen lemaradást mutatnak? Mely képességeket érdemes, fontos egyénileg tovább vizsgálni? Fontos, mert – amennyiben szükség van rá – a korai fejlesztés ideális terepe az óvoda. A gyermekek készség- és képességszintje 5 éves kor körül már tükrözik az esetleges rész képesség-problémákat. Érdemes tehát a nagycsoport elején kiválasztani azokat a gyerekeket, akiknek szükségük van fejlesztésre, mert akkor még egy év rendelkezésre állhat az iskolába lépés előtt a felzárkózásra.

A füzetben bemutatott foglalkozások megtartása közben kiválaszthatjuk, kik azok, akik érdeklődőbbek, ügyesebbek, egy-egy téma iránt motiváltabbak társaiknál? Órájuk is érdemes fokozottan figyelni, részben, hogy megkaphassák az adottságaiknak megfelelő fejlesztést, s ne unják a nagycsoportot, részben pedig azért, hogy az esetleges „tehetséggel” összefüggő lemaradó területeket (monotóniatűrés, finommotorika, érzelmi labilitás stb.) fejleszteni lehessen.

Ebben a kiadványban példaként 2 projektet mutatunk be, mindkettő egy héten át tartó foglalkozástervet ír le. A két egymást követő projekthét alatt kiválaszthatók azok a gyermekek, akiknek a képesség- és készségszintjét érdemes egyéni módszerekkel is megvizsgálni. A játékos foglalkozások nem helyettesítik az óvodapedagógus, illetve a szakember (logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus) által végzett célzott vizsgálatot. A projekteket kettős vezetéssel – tehát amikor mindkét óvodapedagógus a csoportban van – célszerű irányítani: az egyik felnőtt a játékokat vezeti, míg a másik a megfigyeléseket rögzíti. A szerepek a könnyebbség érdekében egy-egy foglalkozáson belül is cserélődhetnek.

Fontos megemlítenünk, hogy a vizsgálódásnak csak akkor van értelme, ha az eredmények tükrében a későbbiekben fejlesztőmunka is követi.

A „megfigyelési módszer” szabadon adaptálható bármely olyan témára, amely az óvodapedagógusok és a gyerekcsoport érdeklődési körébe tartozik. Az elmúlt években érdekes, jól használható projektek születtek az alábbi témákban: VÍZ, NAP, KŐ, LÁB, VÁSÁR.

A PROJEKTEK SEGÍTSÉGÉVEL MEGFIGYELHETŐ FUNKCIÓK, JÁRTASSÁGOK, KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK

MOZGÁSOK FEJTETTSÉGE

Kúszás, mászás, lábujjhegyen járás, sarkon járás, külső talpélen járás, szökdelés páros lábon és fél lábon, fejemelgetés háton és hason fekvésben... E mozgások pontatlan, hibás kivitelezése az idegrendszer éretlenségére utal, ami megnehezíti későbbiekben az olvasás, írás tanulását.

A mozgásfejlődés, a testséma-alakulás és a térészlelés fejlődése egymással összefonódó – egymás által meghatározott folyamatként értelmezhetők. A mozgásfejlődés milyensége és a testséma tudatosságának alakulása fogja meghatározni a térészlelés kialakulását, a térirányok leképezésének stabilizálódását. A térben észlelt tapasztalatok megszerzéséhez tehát harmonikus mozgásra van szükség.

A vállövnnek, a csuklónak, az ujjaknak mozgékonyaknak, függetleneknek kell lenniük. A beszédmozgás is finommozgás. Mivel a beszéd irányítását végző érző- és mozgatóközpontok a kéz érző- és mozgatóközpontjának közelében vannak, segíthetik vagy gátolhatják egymás működését.

A keresztcsatornák jó működése biztosítja, hogy a gyermek egymástól függetlenül tudja mozgatni végtagjait. A kéz, a láb, a fejbiccentő izmok és a mimikai izmok mozgásának függetlennek kell lenniük egymástól.

A motorikum zavarára utalnak az alábbi tünetek:

- diszharmonikus mozgás és ritmuszavarok a mozgásban;
- éretlen finommotorika, a látás által pontosan irányított és kontrollált mozgás kivitelezése nehézségekbe ütközik (vizuomotoros koordináció zavara);
- a rajz- és íráskészséggel kapcsolatos finommozgások összerendezetlenek (grafomotoros fejletlenség);
- kétdimenziós ábrát nem tud térben összerakni (konstruktív apraxia);
- nem tudja időben befejezni a mozgást, mert nem észleli megfelelően a tárgyak hozzá viszonyított távolságát (dysmetria).

Valószínűleg pszichomotoros területen az átlagnál jobb képességű az a gyermek, akire az alábbiak többsége jellemző:

- kecsesebben és pontosabban mozog kortársainál. Gyorsabban fut és nagyobbra tud ugrani a többieknel;
- szívesen vesz részt testmozgásban;
- mozdulatai fürgék és élénkek;
- a labdakezelési készsége jól fejlett.

AZ EGYENSÚLYÉRZÉK SZEREPE

Az egyensúlyérzék bizonytalansága idegrendszeri rendellenességre utalhat, ami maga után vonhat tanulási nehézséget, figyelemkoncentrációs problémát, magatartási zavart.

TESTSÉMA

Fontos, hogy a kisgyermek ismerje saját testét, biztonsággal tájékozódjon rajta. Ismerje testrészei, ujjai nevét, helyét. A hiányos testséma nehezíti a világban való tájékozódást, bizonytalan személyiséget eredményez. A világot saját magunkhoz képest tudjuk bemérni. Ha ez a pont bizonytalan, minden bizonytalanná válhat.

Sok-sok gyerek szenved kisebb-nagyobb testsémazavarban.

Ennek tünetei:

- bizonytalanság a testrészek megmutatásakor, megnevezésekor;
- mozgások utánzása nehézséget okoz;
- mozgása nem harmonikus;
- hiányos emberrajz.

TÉRÉRZÉKELÉS, TÉRBEN VALÓ TÁJÉKOZÓDÁS

A magabiztos térérzékelés nagyon fontos képesség ahhoz, hogy helyesen mérjük fel saját testünk tárgyakhoz viszonyított helyzetét. Ezáltal tudjuk kikerülni vagy éppen elérni azokat. A gyermek gyenge térérzékelése esetén nyugtalan lehet, az egész személyisége bizonytalanná válhat. Indokolatlan félelmei lehetnek, ami agresszióban nyilvánulhat meg.

A térirányok felismerése, a névutók jelentésének pontos ismerete fontos feltétele az írás- és olvasástanulásnak. Ha a gyermek bizonytalan a térirányok megítélésében, nem tudja elkülöníteni a jobbot a baltól, a fentet a lentől, akkor a későbbiek során a betűk felcseréléséből is problémái lesznek.

A téri orientáció zavarára utaló tünetek:

- hibásan használja az irányokat, a térben lévő viszonyokat;
- nehezen tájékozódik a körülötte lévő térben;
- téri emlékezete fejletlen.

SORALKOTÁS, SORRITMUS FOLYTATÁSA

A sorrendiség megjelenik a térben, időben, vizuális és auditív területeken, valamint a mozgássorozatokban is. A sorozat, láncolat felismerésének

képessége (szerialitás) kulcsfontosságú lesz az iskolában az olvasási, helyesírási és számolási készség kialakulásának folyamatában.

DOMINANCIÁK

Kézdominancia: fontos, hogy mire iskolába kerül a gyermek, kialakult kézdominanciával rendelkezzen. A nem domináns kézzel történő írástanulás nehezíti az írás, olvasás elsajátítását, súlyosabb esetben beszédzavarhoz, személyiségzavarhoz vezethet.

Lábdominancia: a dominanciák akkor hibátlanok, ha azonos oldalra esnek. Az ellentétes oldali lábhasználat gyakran együtt jár a számolási készség gyengeségével. Nehezebben alakul ki a szám- és mennyiségfogalom.

Szemdominancia: akkor jó, ha a domináns kéz oldalán van. Az ellenoldali szemdominancia önmagában nem szokott problémát okozni, csak ha más rendellenességgel társul.

Füldominancia: akkor jó, ha a domináns kéz oldalán van. Az ellenoldali fül használatának a következménye lehet a lassúbb, pontatlanabb beszédhallás, a zenei hallás, a ritmusérzék gyengesége, időnként dadogás.

ALAK-HÁTTÉR MEGKÜLÖNBÖZTETÉS

Fontos, hogy a gyermek ki tudja választani a számára fontos információt, el tudjon vonatkoztatni a zavaró körülményektől, meg tudja különböztetni az alakot a háttértől. Ellenkező esetben figyelmét a háttér ingerli, tekintete ugrál a könyvben, feladatlapon. Ez nagyon zavaró a kisgyermek számára, későbbiekben nagyon nehezíti az olvasását.

ÉRZÉKELÉS (PERCEPCIÓ) NEHÉZSÉGEI

Az ezzel a problémával küzdő gyerekek kifogástalanul látnak, hallanak, érzékszerveik épek.

A problémát az okozza, hogy az érzékszerveken keresztül beérkező információk értelmezése pontatlan, hibás.

Mivel a perceptuális képességeknek nagy szerepük van a gondolkodás fejlődésében, különös figyelmet érdemel a megfelelő fejlettségi szintek vizsgálata, szükség esetén fejlesztése. Az egyes észlelési területek fejlettségi szintje egymástól eltérő lehet.

Problémára utaló tünetek:

- vizuális és auditív megkülönböztetés (diszkrimináció) fejletlensége;
- látás és/vagy hallás és/vagy tapintás útján képtelen hasonlóság-különbözőség felismerésére;

- nem ismeri fel a rész-egész viszonyokat (Gestalt-látás zavara);
- megadott szempont szerint nehezen tud csoportosítani;
- képtelen egyidejűleg több szempont figyelembevételére.

ANALIZÁLÓ-SZINTETIZÁLÓ KÉPESSÉG

Azt jelenti, hogy a gyermek hangokra tudja-e bontani, illetve össze tudja-e rakni a hangokból a szót. Ez az összeolvasás képessége auditív szinten. Gyengesége olvasás- és írásneheztséget eredményez a későbbiekben.

ÁTFORDÍTÁSI KÉPESSÉG

Az a folyamat, amikor a látott, tapintott vagy emlékképek formájában tárolt ismereteket képi formában jelenítünk meg. Átfordítás az is, ha elmondjuk, amit látunk, hallunk, tapintunk. Vagyis az a képesség, amikor az egyik érzékelési síkon szerzett ismeretet egy másik érzékelési síkon reprodukálunk.

A BESZÉD ALAKI ÉS TARTALMI JEGYEI, A BESZÉDÉSZLELÉS FOLYAMATA

A helyes nyelvhasználat, a gazdag szókincs, a megfelelő kifejezőkészség, a tiszta artikuláció, a kifejező hangsúly az iskolában és az életben való beválás nélkülözhetetlen eszköze. E terület zavarai, nehézségei gátolják az analízis és szintetizálás munkát az olvasni tanulás időszakában.

A zavarok tüneti megnyilvánulásai:

- anyanyelvi fejlettség alacsony szintje;
- beszédhangok tiszta kiejtésének hiányosságai;
- megkésett beszédfejlődés, elhúzódó, makacs pöszeség;
- szegényes szókincs;
- szegényes mondatalkotási készség;
- utánmondó-képesség fejletlensége, nehezen tanul új szavakat, szövegemlékezet fejletlensége;
- nem szívesen hallgat mesét, verset, és nehezen tanulja meg azokat;
- grammatikai fejletlenség: szórendi, ragozásbeli hibák, nehezen egyeztet alanyt-állítmányt;
- a beszédhangok megkülönböztetése gondot okoz.

A gazdag – időnként felnőttnek tűnő – szókincs, a könnyed kifejezőmód tehetségre utaló jegy lehet. Nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni, hogy a nyelvi kifejezőképesség nagyban függ a szociokulturális háttértől, illetve attól is, melyik az anyanyelve és hány nyelvűnek nevelték!

LOGIKUS GONDOLKODÁS

A logikus gondolkodás szocializációval és élettapasztalattal alakul ki. Alapja, hogy értjük a fogalmakat, az összefüggéseket, meg tudjuk különböztetni az azonosságokat és különbözőségeket.

A logikus gondolkodás jól tetten érhető a következő feladattípusokban:

- ok-okozati viszony megtalálása;
- sorrendiség meghatározása (pl. eseményeket bemutató képek időbeli sorrendje);
- sorozat hiányzó elemének kitalálása;
- csoportosítások, gyűjtemények készítése, rendszerezése.

A legjobb terep ezeknek a képességek láthatóvá tételéhez a természettel kapcsolatos kísérletek végzése, illetve az óvoda falain kívül szervezett kirándulások, séták, megfigyelések.

Megfigyeléseinkkor „tehetséggyanút” feltételezhetünk, ha:

- gyakran próbálja meg elmagyarázni a dolgokat még akkor is, ha rossz következtetésre jut;
- magyarázatainak megvan a maga sajátos logikája. A gyerek fejlődésével, az összefüggések felismerése reálisabbá válik;
- keresi a válaszokat, hogy miért történnek a dolgok;
- jobban szeret építőelemekből építeni, mint pl. babázni (ez a lányokra is érvényes);
- elbűvöli a természet. Megfigyeli a dolgokat, és megpróbálja megérteni azok miértjét;
- gyakran merül el gondolataiban. Inkább cselekvő, mint beszédes típus.

SZÁMFOGALOM, MATEMATIKAI KÉPESSÉGEK

Iskoláskor előtt a számfogalmat a mindennapi életben megtapasztalt, konkrét tárgyakra vonatkozóan értik a gyerekek. Műveleti szinten a számfogalom azt jelenti, hogy a számszerűsített halmazok megmaradása térbeli elrendezésüktől függetlenül kialakult. Ha a számfogalom kialakulása zavart mutat, az általában összetett tünetegyüttes, több részképesség lemaradására utalhat.

A nagyon jó számolási (nem számlálási!) képesség ritkán jelez igazi matematikai tehetséget, inkább az általánosan magas intellektus jele: a gondolkodási műveletek a legtisztábban, „élettapasztalat” nélkül leginkább a matematikai-logikai feladatokban kapnak teret.

EMLÉKEZET

Az emlékezetnek többféle összetevőjét érdemes vizsgálni:

Vizuális emlékezet

- mechanikus
- késleltetett

Auditív emlékezet

- mechanikus
- késleltetett
- hosszú távú

Ritmusemlékezet

Kinesztétikus, azaz mozgásemlékezet

A tanuláshoz, az ismeretek hasznosításához, a bevéséshez, a feladat-tartáshoz mindegyik típusú emlékezetre szükség van. Bármelyik emlékezetfajta elégtelen működése nehezíti a tanulnivaló elsajátítását, felidézését, felhasználását. Hiányossága megnehezíti, esetleg gátolja az ismeretek rendszerre szerveződését.

Az emlékezet zavaraira az alábbi tünetek hívhatják fel a figyelmet:

- a bevésés több gyakorlást kíván, hosszú időt vesz igénybe;
- a megőrzés rövid idejű;
- a felidézés pontatlan, felszínes.

A tehetséggyanús gyermekek emlékezete jó. Sokuk memóriájának van egy sajátossága is: azokra a dolgokra is vissza tudnak emlékezni, amely részletekre nem hívtuk fel előre a figyelmüket.

FIGYELEM

Megkülönböztetünk spontán és akaratlagos figyelmet. Ez utóbbi a jól rögzíthető, tartós volta miatt elengedhetetlenül fontos az iskolába lépéshez. A nehezen rögzíthető, könnyen elterelhető megtapadó figyelem nehezíti, vagy lehetetlenné teszi az ismeretszerzést. A súlyos figyelemzavarban szenvedő gyermek ismeretei rendszertelenek, esetlegesek. A tünet gyakran együtt jár súlyos magatartási és beilleszkedési problémákkal.

A figyelem nem kifejezetten tehetségjegy, azonban elengedhetetlenül fontos tényező ahhoz, hogy egy gyermek az adottságait ki tudja bontakoztatni. Sokszor előfordul azonban, hogy csak azokra a területekre képes hosszán figyelni, amelyek érdeklődési körébe tartoznak.

KUDARCTÚRÓ KÉPESSÉG

Merjen és akarjon a gyerek újra és újra hozzáfogni egy feladathoz, még ha az első próbálkozásnál sikertelen volt is. Ne essen kétségbe attól, ha nem az övé a legszebb, legjobb munka, a játékból tudjon veszíteni.

MONOTÓNIA TŰRÉS

A gyermeknek az a képessége, hogy a sokszor unalmas, egyhangú feladatokat milyen kitartással képes elvégezni. Az iskolai érettség egyik mutatója.

KREATIVITÁS

A kreativitás jegyei óvodáskorban igen bizonytalanul ítéltethetők meg. Ebben az életkorban a sablonok, sztereotípiák még nem szilárdultak meg, valóság és fantázia között nincsenek éles határok, a realitáskontroll még bizonytalan, a kritikai gondolkodás még nem jellemző, a gyerek sokat és szabadon kérdez, tudásának óriási hiányait elméletképzéssel tölti ki – tehát ami kreativitásnak tűnhet, a normál életkori fejlődés jellemzője. Mégis, néha megragadja figyelmünket egy-egy rajz kifejezőereje, szokatlan gondolatkapcsolatok, különösen érdekes kérdések mutatják a rugalmas, eredeti gondolkodást.

A projektekben olyan játékokat mutatunk be, amelyek csoportban játszhatók. Elsősorban az a cél, hogy a kreatív játéktevékenység során „kigurjanak” a többiek közül az átlagostól eltérő gyerekek.

Kik az „eltérő” gyerekek?

- Akik ötletes, „élményt” nyújtó megoldásokat javasolnak,
- akiknek nagyon sok ötletük van, és keresik egy probléma többféle megoldását,
- akik más szempontból közelítik meg a kérdést, problémát, mint a többiek,
- akiknek nagyon könnyedén, gyorsan jönnek az ötletei,
- akik megkérdőjeleznek olyan dolgokat, amelyek a többieknek természetesek.

(Itt szeretnénk felhívni a figyelmet, hogy a válaszokat etikai, erkölcsi szempontból nem szabad minősíteni!)

VIZUÁLIS KÉPESSÉGEK

Az, hogy egy kisgyermek szeret-e rajzolni, nem csak a beállítódásától függ. A rajzolás elutasítása, az összerendezetlen, kusza rajzok, az elmaradott

rajzsint térbeli orientációs zavarokat, a finommotorika fejletlenségét is jelezheti. A rossz ceruzafogás testsémazavarra, finommozgási nehézségekre utalhat.

Az, hogy egy gyermek szépen rajzol, nem biztos, hogy rajzolási tehetséget tükröz. A kiemelkedő rajzi képességű 5–8 éves gyermekekre, illetve munkáikra az alábbiak jellemzők:

- fotórealista arányrendszer;
- a harmadik dimenzió ábrázolása;
- rövidülés alkalmazása térbeliség érzékeltetésére;
- átfedés, takarás helyes ábrázolása;
- az átlagos képességű normál korosztályra jellemző szimbolikus-szokványos ábrázolás nincs vagy ritka;
- intellektuális képességeik sokszor gyengébbek (pl. logikus gondolkodás);
- nehezen váltanak kifejezési formák között (szó/kép, hallott/olvasott információ).

ZENEI KÉPESSÉGEK

A zene az a terület, ahol talán leghamarabb megmutatkoznak a kiemelkedő képességek. Az abszolút hallás egyetlen génhez kötött, tehát egy kisgyermek vagy rendelkezik vele, vagy nem. Ez öröklődő tulajdonság. Természetesen az abszolút hallás még nem egyenlő a zenei tehetséggel, csak részeleme annak kialakulásához.

Érdemes figyelünk a gyermekre, ha:

- szívesen hallgat zenét;
- a zene megvigasztalja, amikor szomorú. Ha jókedvű, énekel és táncol a zenére;
- jó a ritmusérzéke;
- jobban énekel a legtöbb kortársánál;
- megpróbál bekapcsolódni, ha valaki énekel vagy zenél.

SZOCIÁLIS KÉPESSÉGEK

Ez a képesség azt jelenti, hogy valaki a társas viszonylatok bonyolult rendszerében jól kiismeri magát, és hatékonyan tud cselekedni, befolyásolni, irányítani másokat, saját elképzeléseit másokkal elfogadtatni, jó kapcsolatokat kialakítani.

A kiemelkedő szociális érzéssel rendelkező gyermek:

- az alapján választ elfoglaltságot, hogy kivel szeretne játszani;
- a többi gyerek szeretne a barátja lenni (örülnek, ha megérkezik az óvodába);
- általában az emberek megnyerőnek látják (figyelmes, segítőkész és kedves);
- képes elmondani, mit akar, és megszerezni, amit szeretne (kellemetlenkedés és agresszivitás nélkül);
- nem szokványos érettséggel fejezi ki érzéseit;
- felkavarják a szomorú történetek, érzékeny;
- együttérző, ha egy másik gyerek megüti magát vagy rosszkedvű. (Sajnálkozik, ha véletlenül fájdalmat, kellemetlenséget okoz másnak.)

A FELADATOK MEGOLDÁSÁNAK ÉRTÉKELÉSE

A gyerekek játékokhoz való viszonyát, teljesítményét a tevékenység közben jegyezzük fel (ezért szükséges a foglalkozások kettős vezetése). Minden feladat után „-” jel figyelmeztet arra a fejlettségi szintre, amely már problémát jelezhet, tehát további egyéni vizsgálatot, megfigyelést igényel. Az értékelési skálán „+” és „-” jelek az átlagos fejlettségi szintre utalnak. „++”-tel jelöltük az átlagon felüli képességek szintjét, ami szintén nem diagnosztizál, csak felhívja a figyelmet arra, hogy a „++”-es képességgel rendelkező kisgyermek lehet, hogy „tehetségígéretnek” számítanak.

Az értékelési táblázatba időnként szubjektíven megítélhető kategóriák kerültek, pl. „izgalmas összefüggésekre lel”. Abban az esetben választandó ez a szint, ha a gyerek válasza során az óvodapedagógus számára is meglepő, „Aha, tényleg!, Hű, ez hogy jutott eszébe!” stb. élményt váltanak ki.

Fa projekt



A PROJEKT VÉGÉRE ELKÉSZÜLŐ PRODUKTUM

Egy fát ábrázoló (pl. csomagolópapírra készített) tábló (továbbiakban projektfa) a csoportszoba falára, amelyre a hét folyamán fokozatosan kerülnek fel gyűjtések, fényképek, gyermekmunkák. Ezeknek a szimbólumoknak a segítségével a gyerekek memóriájában jobban rögzülnek, maradandókká válnak a fával kapcsolatos játékok, ismeretek.

HÉTFŐ

Feladat

Közvetlen tapasztalatszerzés egy fáról séta alkalmával. A megfigyelés az óvoda kertjében vagy egy közeli parkban történhet. Olyan fát érdemes választani, amely egyedül áll, a gyerekek körbe tudják járni, teljes alakját, formáját meg tudják figyelni.

A kirándulások, séták nagy lehetőséget biztosítanak arra, hogy jobban megismerhessük a gyerekek érdeklődési körét, motiváltságát. Felszínre kerülhetnek bizonyos problémák akár a helyszínen, akár a feldolgozás során: alak-háttér megkülönböztetésének nehézsége (pl. mozgó levelek között nem látja a madarat), késleltetett vizuális és auditív emlékezet, figyelemzavar stb.

Megfigyelési szempontok, a beszélgetés vezérfonala

- Milyennek látjátok a fát?
- A fa közelében milyen hangokat hallhatunk?
- Milyen a tapintása a törzsének, levelének?
- Dörzsöld meg a levelét és szagold meg! Mit érzel?
- Van-e ehető része a fának? Ha igen, melyik része ehető? (Vigyázat, mérgező növények!)
- Milyen ízű a termése?

A fa vizsgálata nagyítóval, távcsővel.

- Milyen élőlények találhatók a fán (emlősök, madarak, rovarok, puhatestűek)?
- Miért nehéz észrevenni őket?

(A földre egy rossz lepedőt terítve megrázzuk a fa ágait. Meglepő, hogy milyen sok rovart lehet összegyűjteni!)

- Vizsgáljuk meg nagyítóval, hány lábuk van!

Néhány egyedet pár falevéllal együtt egy befőttesüvegbe rakunk, lehetőséget biztosítva ezzel, hogy az óvodában tovább folytatódhassék a megfigyelés. Gyűjtsünk és vigyünk magunkkal az óvodába nagyobb faleveleket, amelyekkel a projektfát díszíthetjük, illetve kisebbeket, amelyek felragasztásával falevél dominót, levél memóriakártyát készíthetünk.

Ha lehetőségünk van rá, készítsünk fényképeket a gyerekekről a séta alkalmával. A kinyomtatott képeket ragasszuk fel a projektfa köré. A képek nézegetése motiváló hatással lesz a téma iránt az egész hét folyamán.

Értékelés	
–	nem figyel, vagy csak nagyon rövid ideig képes meglesni az állat- és növényvilág titkait (nagycsoporthoz tartozókorban általában érdeklődnek a gyermekek a bennünket körülvevő természet iránt!)
+ –	részt vesz a megfigyelésben, de különösebben nem érdeklődik, nem kérdez
+ +	– képes alaposan szemügyre venni a dolgokat, megfigyelni az apró részleteket – gyorsan észrevesz dolgokat – sokat kérdez, kérdései ok-okozati összefüggések megértésére irányulnak – ismeretei sok forrásból származnak – több napon keresztül végez megfigyeléseket, kitartó, élvezzi a felfedezés örömét

Visszatérve az óvodába...

A SZÁMFOGALOM VIZSGÁLATA

SZÁMLÁLÁS

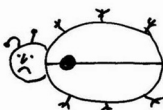
Feladat

A gyermekeknek a csoportszobában elrejtett papírkaticákat kell megkeresni, a rajtuk lévő pöttyöket megszámlálni.

A feladat megoldása során látható, tud-e a gyermek egyesével 6-ig számlálni, a számok nevét a halmaz elemeihez hozzárendelni.

Instrukció

- Míg távol voltunk, elszabadultak a katicák a csoportszobában... Jól elbűjtak, keress magadnak egy papírkaticát!
- Némelyik elvesztette pöttyeit. Számláld meg, a te katicádon hány pötty van! (1-től 6 pöttyig legyenek a pöttyök!)



- Mutassa fel a katicáját, az akinek 1 pötty van rajta... most az, akinek 2... 3... stb.!

A SZÁMFOGALOM VIZSGÁLATA

KIEGÉSZÍTÉS

Feladat

A katicákon lévő pöttyöket kell rajzban kiegészíteni úgy, hogy 7 legyen.

A feladat segítségével megfigyelhető, hogy képes-e a gyermek az adott számkörön belül mennyiségeket bontani, kiegészíteni.

Instrukció

- Rajzolj annyi pöttyöt a katicádra, hogy 7 legyen rajta! Figyeld meg, már van rajtuk valamennyi!

Értékelés	
–	téves számlálás, kiegészítés
+ –	helyes számlálás, bizonytalanság a kiegészítés során, vagy hibázás esetén önállóan észreveszi a hibát és javítja
+	helyes számlálás, hibátlan kiegészítés

FINOMMOTORIKA, VIZUOMOTOROS KOORDINÁCIÓ, KREATIVITÁS

Feladat

Papírmadár készítése: madárforma nyírása színes papírból (gazdag színválasztásra legyen lehetőség!), hajtogatás.



Az elkészült madár farkához ragasszunk hurkapálcikát, hogy repülni tudjon!

Értékelés	
–	sok segítséget igényel mind a nyíráshoz, mind a hajtogatáshoz
+ –	pontatlan, de önálló munka
+	precíz munka, segítséget nem igényel (kivétel: a lyuk kivágása)
Szín-választás	A tarka, vidám színek gazdag fantáziavilágra utalnak. Amennyiben csak egy színt vagy komor, sötét színeket használ, mindenképpen érdemes rákérdezni az okára (ha a valósághű ábrázolással indokolja, akkor figyelemre méltó, ha nem tud választ adni, pl. „csak”, akkor további megfigyelést igényel a valós ok feltárása).

Foglalkozás után

A kisméretű leveleket préseljük le, vagy vasaljuk ki. Készítsünk belőlük dominót, memóriajátékot. A sétáról hozott nagyobb levelekből, termésekből ragasszunk fel néhányat a projektfára.

KEDD

BESZÉDÉSZELEÉS, AUDITÍV EMLÉKEZET

Feladat

Telepedjünk le a projektfá tövébe szőnyegre, takaróra – ezáltal is megteremtve a hangulatot a mesemondáshoz. A gyerekek figyelemösszpontosítását is jobban segíti ez az elhelyezkedés.

A mesemondás során megfigyelhető, ki mennyire szívesen hallgat mesét, mennyire fejlett a szövegemlékezete.

Mesemondás

Péter és a farkas c. mese. A mese története a következő: Egy nyári napon Péter, a kertből kióvakodva az erdő mellett időzik, hallgatja az énekesmadarat, nézi a kacsát, látja a lopakodó macskát. Nagypja azonban visszahívja a kertbe, óva inti a gonosz farkastól: maradjon csak inkább az udvarban, ne kóborogjon. S lám: ahogy Péter hazatért, fel is bukkan a farkas. Mindenki menekül, amerre lát, a kacsá is menekülne, de a farkas utoléri és bekapja. Ám vele még nem lakott jól, máris újabb zsákmányra feni a fogát. S ekkor jön Péter: barátja, a kismadár segítségével (aki a farkas feje körül repkedve eltereli a farkas figyelmét) egy kötéllel ügyesen egy

fához köti az ordast. A farkas küzd, de minél inkább feszíti a kötelet, a hurok annál szorosabb. Ekkor vadászok tűnnek fel, s már végezni akarnak a farkassal, de Péter kérésére...

MONDATALKOTÁSI KÉSZSÉG, LOGIKUS GONDOLKODÁS, KREATIVITÁS

Feladat

Ötletek gyűjtése a mese befejezéséhez.

Az, hogy miként fejezi be a mesét, utal a gyerek logikájára: mi következhet ezután? Megfigyelhető, hogy mennyire szokványos, életszerű a megoldási javaslata, vagy mennyire tükröz egyedi ötletet. A humor megcsilllogtatása is a magasabb intellektus jegye.

Instrukció

- Te hogyan fejeznéd be a mesét?

Értékelés	
++	Kinek van több ötlete is? Kinek van nagyon eredeti ötlete? Van-e humoros megoldás?

A mese befejezése az eredeti szöveg alapján

Ekkor vadászok tűnnek fel, s már végezni akarnak a farkassal, de Péter kérésére elállnak ettől, s a foglyot díszmenetben az állatkertbe kísérik. De ezzel még nincs vége: a farkas ugyanis a kacsát egészben nyelte le, így menet közben hallani, ahogy hápog szegény a farkas gyomrában.

Megbeszélés

- Hol játszódik a mese?
- Kik a mese szereplői?

TÉRBEN VALÓ TÁJÉKOZÓDÁS

TÉRBELI RELÁCIÓKAT JELÖLŐ NÉVUTÓK ALKALMAZÁSA/PASSZÍV

Feladat

Papírmadár reptetése szóbeli, névutókat tartalmazó instrukciók alapján.

A gyermek akkor tudja helyesen alkalmazni a térbeli relációkat kifejező névutókat, ha passzív szókinsében megtalálhatók ezek a szavak, megérti tartalmukat, és annak megfelelően tud cselekedni. A feladatból kiderül az is, hogy a gyermek mennyire képes a térben tájékozódni.

Instrukció

– Amikor repdes a kismadár, hogy elterelje a farkas figyelmét, ide-oda száll a fák között. 2 gyerek legyen 2 fa! Ez a kismadár (az előző nap készített hurkapálca végén csücsülő papírmadár) kézzel kézzel szállva mindig oda repüljön, ahova mondom!

1. gyerek: két fa közé,
 2. gyerek: jobb oldali fa fölé,
 3. gyerek: bal oldali fa mellé,
- stb., míg minden gyerekhez nem jutott a kismadár...

Értékelés	
–	hibás megoldás
+	az utasítás pontos végrehajtása

TÉRBEN VALÓ TÁJÉKOZÓDÁS, TÉRBELI ORIENTÁCIÓ

TÉRBELI RELÁCIÓKAT JELÖLŐ NÉVUTÓK ALKALMAZÁSA/AKTÍV

Feladat

A gyerekek képen kapnak információt a madár és a fa egymáshoz viszonyított helyzetéről. Ezt kell a gyerekeknek a valóságban, a térben bemutatni, majd névutók használatával megfogalmazni a látottakat.

Megfigyeljük, hogy a gyermek felismeri-e a síkban ábrázolt téri viszonyokat, és képes-e megnevezni a hozzájuk kapcsolódó névutókat, tud-e kétdimenziós információkat a térbe áthelyezni.

Instrukció

– Most én leszek a fa, ti meg a kismadarak. Mindenki megkapja a tegnap készített kismadarát és egy kártyát. A kártya mutatja, hogy hova repüljön a kismadár.

- Mit olvastál le a kártyáról? Repítsd oda a madarat!
- Ha már minden kismadár a helyén van, mondd ki, mit olvastál le a képről!
(fa előtt – fa mögött – fa jobb oldalán, stb.)



Értékelés	
–	hibás megoldás
+	pontos végrehajtás, válaszadás

PERCEPCIÓ

HANGOK ÉSZLELÉSE, AKUSZTIKUS DIFFERENCIÁLÁS

Feladat

Szópárokban a hangok differenciálása, annak megállapítása, hogy a szópár két eleme azonos vagy különböző.

Annak megfigyelése, képes-e a gyermek a hallás utáni hasonlóságot, különbséget észrevenni, hallás után a zöngés-zöngétlen hangokat megkülönböztetni, a hangok közötti fonetikai hasonlóságot differenciálni.

Instrukció

– Két kismadár beszélget. Az egyik a fa jobb oldalán ül egy ágon, a másik a bal oldalán. Amit az egyik mond, azt elismétli a másik. De – mivel messze

vannak egymástól, – nem biztos, hogy mindent jól hallanak. Ha ugyanazt mondja mindkét madár, emeld magasba a te kismadaradat, ha mást, tehát nem ugyanazt mondják, akkor tartsd lenn a madárkádat.

kéz – kéz
doboz – toboz
őz – ősz
zseb – seb
baba – baba
agár – akár

fok – fok
vonal – fonal
tálca – tárca
pata – paca
gyúl – gyúl
fék – szék

Értékelés	
–	8-nál kevesebb jó megoldás
+ –	9-10 helyes megoldás
+	11-12 helyes megoldás

TESTSÉMA

ÁBRÁZOLÓ KIFEJEZŐKÉSZSÉG

Feladat

Emberalak rajzolása. A rajzolás egyszínű ceruzával történjen, mert a színes ceruza elterelheti a gyermek figyelmét a részletek fontosságáról.

A rajzos feladat lehetőséget nyújt, hogy megfigyeljük a gyermek kezességét, a ceruzafogást, a nyomatékot és a rajzmozgásban megjelenő problémákat.

A gyermekek rajzában tükröződnek a saját testéről alkotott ismeretek. Ha a rajzról (az életkori sajátosságok figyelembevételével) fontos testrészek lemaradnak, ez kialakulatlan testsémát jelezhet.

Ha az IQ és a tesztértékelés nagyon eltérő eredményt mutat, az valamilyen problémára utallhat, amelynek érdemes utánanézni (az érzelmi zavartól kezdve a finommotorika fejlettségén át a rossz szociális környezetig sok minden lehet a háttérben. De az is előfordulhat, hogy profin megtanították embert rajzolni, egyébként viszont kevésbé ügyes).

Instrukció

- Rajzold le a főszereplőt, Pétert, amilyen szépen csak tudod!

Értékelés	
–	fontos testrészek hiányoznak: fej, nyak, törzs, láb, kar, szem, orr, száj, haj
+ –	a legfontosabb testrészek mindegyike látható a rajzon, de további részletek nem
+	a fő testrészeken kívül a lábak és a karok megfelelő helyen függnék össze a törzzsel, a haj több mint egy vonal a fej körül, van ruházata (gombsor, kalap stb.), ujjai vannak a kéznek, az ujjak száma helyes
+ +	részletezett emberrajz, pl. a vállak határozottan felismerhetők, a lábak és a karok megfelelő helyen függnék össze a törzzsel, az orr és a száj kétdimenziós, a fej körvonala nem látszik a hajon keresztül, a törzs körvonala formakifejezőbb, mint a kör vagy ellipszis, legalább két ruhadarab, ami nem átlátszó, az ujjak, lábak, karok kétdimenziósak, a fej körvonala formakifejezőbb, mint a kör vagy ellipszis, szem részletezése: szemöldök, pupilla, profilábrázolás stb.

Foglalkozás után: a madarokról szedjük le a hurkapálcikát és damilra rögzítve lógassuk őket a projektfa köré.

SZERDA

ZENEI KÉPESSÉGEK

Feladat

Zenehallgatás, bábelőadás megtekintése – Prokofjev: *Péter és a farkas*
Pl. <http://www.youtube.com/watch?v=EulWNzgzk62o&feature=related>
megtekintése, vagy az eredeti zenére (magnó) az óvónők bábelőadásában ismerkedés a szimfonikus mesével.

Ebben a játékban megfigyelhető adottságok és képességek: a zenei emlékezés, képzelet és gondolkodás, a zene keltette érzelmek, muzikáltság.

Instrukció

A tegnap hallott „Péter és a farkas” c. mesét ma bábelőadás formájában nézzük meg. A mai mesének az az érdekessége, hogy a szereplőket egy-egy hangszer fogja megszólaltatni...

Figyeljétek meg, melyik szereplő milyen hangon szólal meg!

Megbeszélés

- Kik voltak a mese szereplői?
- Melyik szereplő szólalt meg a legmagasabb hangon?
- Melyiknek volt a legmélyebb hangja?

Értékelés	
++	Kik érdeklődtek a hangszerek iránt? Kik tudták megragadni a zene hangulatát?

VIZUÁLIS SORBARENDEZÉSI (SZERIÁLIS) EMLÉKEZET

Feladat

A mese szereplőit ábrázoló képek sorba rendezése emlékezet alapján.
(Minden gyerek borítékban megkapja a 7 kis képet.)

A feladat megmutatja, hogy képes-e a gyermek a látott tárgyképek adott sorrendjének pontos bevésésére, megtartására, majd felidézésére.

Instrukció

- Hallgassuk meg még egyszer a zenét! Mondjátok ki jó hangosan a nevét, ha egy új szereplő jelenik meg! Tegyük a képét a táblára!



- Nézzétek meg a képeket, és jegyezzétek meg, milyen sorrendben látjátok őket! Nemsokára letakarom őket (kb. 10 mp), és nektek ugyanilyen sorrendben kell magatok elé kitenni a borítékban található kis képeket.

Értékelés	
–	3 vagy kevesebb jó megoldás
+ –	5 helyes megoldás
+	7 helyes megoldás

ANALIZÁLÓ-SZINTETIZÁLÓ KÉPESSÉG, AKUSZTIKUS DIFFERENCIÁLÁS

Feladat

Hol bújt el a FA? – nyelvi játék. A gyerekeknek a „fa” szótag kimondásával kell válaszolni a kérdésekre.

Óvodáskorban nem elvárás, hogy az analizáló-szintetizáló képesség olyan fejlett legyen, hogy szavakban adott szórészletet megtaláljon. A feladat lehetőséget ad arra, hogy kitűnjenek azok a gyerekek, akiknek ez már nem okoz gondot, akik képesek nyelvi játékot játszani.

Instrukció

Súgd meg a kérdésemre a választ egy szóval! Úgy válaszolj, hogy feleletedben benne legyen a FA szócska!

- Melyik szereplő nevében bújt meg a FA? (*farkas*)
- Ennek a szereplőnek az egyik testrészére gondoltam. Melyik az? (*farok* vagy *pofa*)
- Hol játszódik a történet? (*falun*, elfogadható: *fa körül*)

AUDITÍV ÉSZLELÉS

AKUSZTIKUS DIFFERENCIÁLÁS

Feladat

Hasonlóan az előbbi játékhoz, a gyerekeknek a „fa” szótagot kell – ezúttal meghallani a szavakban.

Az akusztikus differenciálás fejlettségét néző feladat során kiűnhetnek azok a gyerekek, akik a zöngés-zöngétlen hangpárok közti különbséget nem hallják.

Instrukció

- Szavakat fogtok hallani. Ha hallod benne a FA szócskát, nyújtózkodj magasra, mint egy égis éő fa! Ha nem hallod benne, guggolj le, és gömbölyödj annyira össze, amennyire csak bírsz!

Sorolható szavak: fal, kefe, kofa, lófarok, bivaly, furulya, diófa, cica, farag, fagylalt, vaj, fogkefe stb.

- Ismersz-e még olyan szavakat, amelyekben elbúj a FA?

Értékelés	
–	a játék során nem tudott differenciálni a FA-VA szótagok között
+ –	a szó elején igen, a szó közepén vagy végén nem hallja a keresett szótagot
+	a megoldásai helyesek, a szógyűjtés még nehéz számára
++	– sok szót gyűjt, élvezi a játékot – gondolati rugalmasságot tükrözhet (kreativitás), ha az ország nyelvének (anyanyelvének?) szavait is említi – olyan szavakat mond, amelyek egy 5-6 éves gyermek szájából felnőttesen hangoznak, pl. fabula, fantázia, kifacsar <i>Megjegyzés: a gazdag szókincs a szociokulturális háttértől függ.</i>

KREATIVITÁS

Vigyünk a csoportba fából készült ütőhangszert: clavest, dobütőt vagy olyan botot, amelyik egymáshoz ütve kellemes hangot ad!



Feladat

Szokatlan használat – játék

Körbeadva a két fadarabot, találják ki a gyerekek, hogy mire lehet ezeket használni. Legalább kétszer jusson el minden gyerekhez a válaszadás lehetősége, majd akinek még van ötlete, az továbbmondhatja.

A rugalmas gondolkodást vizsgálja a feladat, azt, hogy mennyire tud a gyerek elrugaszkodni a megszokott megoldásoktól.

Instrukció

- Mondjátok minél több ötletet, mire lehetne használni ezt a két fadarabot! Bármilyen jó lehet, ami eszetekbe jut, de figyeljétek arra, hogy ami már egyszer elhangzott, azt ne mondjátok még egyszer!

Értékelés	
–	nincs ötlete, vagy csak olyat tud mondani, amit előtte mástól már hallott
+	1-2 jó ötlete van
++	– sok ötlete van – eredeti, újszerű ötletei vannak

RITMUSEMLÉKEZET – REPRODUKCIÓ

Feladat

Visszhangjáték

A gyerekek egy sort alkotva letérdelnek (az óvodapedagógus számára csak így áttekinthető a gyermekek mozgása). Mindenki kap 1-1 botot a két kezébe. A földön koppintjuk a ritmust, vagy a két botot egymáshoz ütjük.

A játék során megfigyelhető, kik azok a gyerekek, akiknél gondot jelent egy rövid ritmussor memorizálása, reprodukálása.

Instrukció

Figyeljétek meg, mit üt a jobb kezem, mit a bal! Mint a visszhang, ismételjétek meg ugyanígy!

jobb-jobb-jobb, jobb-jobb-bal-bal,
jobb-bal-jobb-bal, jobb-bal-bal-jobb, jobb-össze-bal-össze,
jobb-jobb-bal-bal-össze-össze, össze-össze-bal-bal-össze-össze-jobb-jobb,
jobb-össze-jobb-jobb-össze-bal-össze-bal-bal-össze

Értékelés	
–	hibás mozdulatsor
+ –	jó mozdulatsor, a ritmusát nem tudja tartani
+	hibátlan megoldás

A foglalkozás végén a bábokat helyezzük a projektfa közelébe, biztatva a gyerekeket, hogy ha kedvük van, bábozzanak ők is.

CSÜTÖRTÖK

DOMINANCIAVIZSGÁLAT

Feladat

Erdei séta: utcát rajzolunk, vagy ragasztunk a földre (kb. 20 cm széles), ez lesz az erdei út. Az út a képzeletbeli háztól vezet az „égig érő fá”-ig. Az utat szakítsa meg három korong (kb. 20 cm átmérőjű). Itt csak egy lábon lehet átszökdelni. Az út mellé mindkét oldalra szórunk egy csomó makkot vagy vadgesztenyét.

A feladat lehetőséget biztosít a domináns kéz, láb és szem megfigyelésére.

A gyerekek egymás után egyesével indulnak a „háztól” a „fáig”. Az indulás előtt kérjük meg őket, hogy nézzenek bele a távcsőbe (papírhenger), látják-e az égig érő fát, ahova el kell jutniuk (melyik kézzel fogja meg a távcsövet, melyik szemmel néz bele). A korongokon való egylábas ugrálás közben a domináns lábát használja, a makkokat pedig a domináns kézzel szedi össze.

Instrukció

- Nézz bele a távcsőbe, látod-e az égig érő fát! Ide kell eljutnod! Az út keskeny, vigyázz, oldalt a szúrós bokrok nehogy megsértsenek! Az út közben lesz egy híd, ezt 3 korong jelzi, ezen csak egy lábon ugrálva tudsz áthaladni. Útközben szedj össze 3 makkot (vagy gesztenyét); erre a későbbiekben nagy szükséged lesz! (A gyerekeknek adjunk kis zacskót, amelybe a terméseit gyűjthetjük.)

Értékelés	
–	kialakulatlan laterális, keresztdominancia
+ –	egyoldalú, bal oldali dominancia
+	kialakult jobb oldali dominancia
Megjegyzés	<i>Ebben a játékban nem néztük a domináns fület, a teljes vizsgálódáshoz ez is hozzátartozik!</i>

MOZGÁSFEJLETTSÉG, EGYENSÚLYÉRZÉK

Feladat

A megfigyelés az előző feladathoz kapcsolódik.

A fenti feladat elvégzése során megfigyelhető, mennyire határozott, harmonikus a gyerek mozgása. Kibillen-e az egyensúlyából fél lábon szökdeléskor, lehajlaskor, képes-e több dologra egyidőben odafigyelni.

Értékelés	
–	– kilép az „utcáról” – egyensúlyát veszti, esetleg elesik – nem tud egy lábon ugrálni – nem tud egyszerre több mindenre figyelni (út követése, fél lábon ugrálás, makkszedés)
+	biztos mozdulatokkal, hibátlanul teljesíti a feladatokat

TESTSÉMA, LOGIKUS GONDOLKODÁS

Feladat

A gyerekek a teremben járva olyan tárgyat keresnek, amely fából készült. Egy testrészükkel meg kell érinteni, majd meg is kell nevezni mind a tárgyat, mind pedig a testrészt.

A játék segít abban, hogy a gyerekek tudatosítsák testrészeiket, élményeket szerezzenek a testükkel kapcsolatban. A játék során a pontgyűjtés arra ösztönözheti őket, hogy a fő testtájakon belül azok részei is eszükbe jussanak, érzékelési tapasztalatot szerezzenek velük kapcsolatban.

Instrukció

- Nézz ki magadnak a teremben egy tárgyat, amelyik fából készült. Érintsd meg valamelyik testrészeddrel! Ötletes légy: ha a kezeddal érinted meg 1 makk (gesztenye) a jutalmad, ha a lábaddal, akkor 2, ha pedig más testrészeddal, akkor 3 termést kapsz! Gyűjts minél több makkot!
- Mit érintettél meg?
- Tényleg fából készült?
- Melyik testrészéd ért hozzá?

Értékelés	
–	– nem tudta megnevezni a tárgyat, amit megérintett – nem tudta megnevezni a testrészét – nem fából készült tárgyat érintett meg (holott egyértelmű lett volna)
+	– rájött az ok-okozati összefüggésre, hogy mivel szerezhethet több makkot – egyedi ötlet vezérelte, amikor testrészt választott

ALAK-HÁTTÉR MEGKÜLÖNBÖZTETÉS

VIZUÁLIS DISZKRIMINÁCIÓ

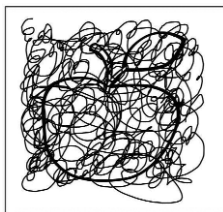
Feladat

Egy firkált háttérű papírra rajzolt gyümölcs képének megtalálása, kiszínezése. A gyerekek között – létszámtól függően – 3-4-5 féle színezőt osszunk szét (az egyforma gyümölcsöt színezők a következő feladatban egy csapatot fognak képezni)!

A rajzból megtudhatjuk, képes-e a gyermek a figura-háttér megkülönböztetésére, a zavaró háttérből egy adott formát felismerni, kiemelni.

Instrukció

- Ezen a képen eldugtunk egy tárgyat. Ne mondd meg a nevét, csak keresd meg és színezd ki!



Értékelés	
–	nem ismerte fel a formát, nem csak azt színezte ki, nem a teljes formát színezte ki
+	a forma felismerése és helyes kiszínezése

A helyes megoldásért jár 1 makk!

Csapatalkotás

Azok kerüljenek egy csapatba, akik ugyanannak a gyümölcsnek a képét színezték.

LOGIKUS GONDOLKODÁS

KÖZÖS FOGALOM ALÁ RENDEZÉS

Feladat

A gyerekeknek 4 szóhoz kell megtalálni a közös fogalmat. Amennyiben tesszik a gyerekeknek a játék, érdemes újabb feladatokkal folytatni. Jó képességű gyerekek maguk is kitalálhatnak feladványokat a többieknek.

Arról kaphatunk képet a játék során, hogy kik ismerik a szavakhoz tartozó főfogalmat.

Instrukció

- Súgd meg, hogyan mondjuk a csapatok nevét – azaz az almát, körtét, szőlőt, szilvát – egy szóval!
- És ha az lenne a 4 csapat neve, hogy fa, bokor, virág, fű?

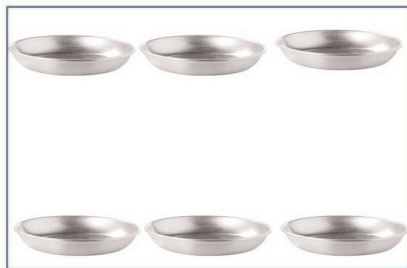
Értékelés	
–	csak az egyik, vagy egyik válasz sem jó
+	mindkét válasz helyes
++	ő maga is kitalál feladványokat

SZÁMFOGALOM

SZÁMLÁLÁS

Feladat

A gyerekek kapnak egy asztalt szemléltető képet, amelyen 6 tányér van. Ennek segítségével oldják meg a feladatot.



A feladat megoldása során látható, tud-e a gyermek egyesével 6-ig számlálni, ismeri-e a több-kevesebb fogalmát, meg tudja-e állapítani, hogy a megszámlált mennyiség több vagy kevesebb 6-nál.

Instrukció

- Tegyél mindegyik tányérra 1-et a makkjaid közül!
- Minden tányérra jutott?
- Számláld meg, hány makkot gyűjtöttél!
- Ha minden tányérra tudtál tenni és nem maradt makkod, akkor hány termésed van?
- Álljon fel az, akinek 6 makkja van!
- Álljon fel az is, akinek több mint 6 makkja van! Pontosan mennyi?
- Akik ülnek, azok mennyit tudtak gyűjteni?

Értékelés	
–	téves számlálás
+ –	helyes számlálás, bizonytalanság a mennyiségek összehasonlításakor vagy hibázás esetén önállóan észreveszi a hibát és javítja
+	helyes számlálás, a több-kevesebb fogalmát érti
+ +	biztosan számol, élvezi is számokkal való játékot, újabb ötletei vannak a feladat kapcsán

PERCEPCIÓ, ÍZLELÉS

Feladat

Minden csoport kap egy tányért apróra vágott, őszi gyümölcsökkel. Mindegyik fajta gyümölcsből annyi kerüljön a tányérra, ahány gyerek van. A feladatuk, hogy bekötött szemmel találják ki, gyűjtsék össze, milyen gyümölcsök voltak a tányéron.

A játék során a gyerekek fejlettségi szintjéről nem fogunk újabb ismereteket szerezni, viszont élménydús befejezése a foglalkozásnak.

Instrukció

- A sok makkot összegyűjtők jutalma egy tál gyümölcs az „égig érő fáról”. Ezen a csodás fán különféle termések érnek. Bekötött szemmel találjátok ki, milyen gyümölcsöt ad a társatok a szátokba! Kinek sikerül az összeset kitalálni?

PÉNTEK

MOTIVÁCIÓ, SZOCIÁLIS KÉPESSÉGEK

Feladat

A gyerekek tevékenységek közül választhatnak, forgószínpadszerűen több témával is foglalkozhat egymás után. Az egyes csoportokban fával kapcsolatos játékokra, tevékenységekre van lehetőség.

A projektzáró foglalkozás elsődleges célja a gyerekek motiváltságának megfigyelése: az érdeklődésük tárgya, kitartásuk. Az egyes csoportokban folyó játék során több képességcsoport előtérbe kerülhet (logikus gondolkodás, kreativitás, kudarcűrő képesség stb.).

Megfigyelési szempontok

- Ki mit választ?
- Mennyi ideig köti le?
- Ki az, akinek feltétlenül fontos az óvodapedagógus irányítása?
- Ki az, aki nem tevékenységet választ, hanem társat, pedagógust?

JÁTÉKTEVÉKENYSÉGEK BEMUTATÁSA

1. Gyufaszázból kép ragasztása

Értékelés	
Témaválasztás	
–	összerendezetlen kép, nincs témája (a gyufaszálak téma nélküli felragasztása, nem tartozik ide a sorminta készítése!)
+ –	sematikus formák, társról másolt téma
+	– átlagosnak tekinthető témaválasztás (pl. ház, autó, fa) – gyufaszálak hosszának megváltoztatása
+ +	egyedi ötlet, újszerűség a gyufaszálak felhasználásában (pl. kilép a síkból)
Kivitelezés	
–	ragacos, félbehagyott munka
+	esztétikus kivitelezés, pontos illesztések

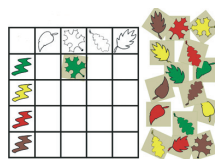
2. Logikai játékok



szoliter



falevél dominó



levélmátrix

malom, levélmemória stb.

Értékelés	
–	nem tud veszíteni, a kudarc letöri, megszakítja a tevékenységet
+	már az is pozitívan értékelendő, hogy logikai játékok iránt érdeklődik
++	– élvezi a logikai játékokat – ok-okozati összefüggéseket keres – újabb szabályokat talál ki – a veszteség dühíti, be akarja bizonyítani, hogy képes nyerni – kitartóan játszik

3. Ügyességi játékok (a térbeli orientációt is érintik a játékok!)



Jenga



Marokkó (mikádó) stb.

Értékelés	
–	nem tud veszíteni, a kudarc letöri, megszakítja a tevékenységet
+	szívesen részt vesz társasjátékban
++	– élvezi a játékokat – újabb szabályokat talál ki – a veszteség dühíti, be akarja bizonyítani, hogy képes nyerni – kitartóan játszik

4. Természeti vizsgálódás

- a sétáról hozott állatok vizsgálata
- kéreg, termések vizsgálata
- „tudós” könyvekben keresgélés

Értékelés	
+	részt vesz a tevékenységben
++	– élvezi a játékokat, érdeklődik a természet iránt – a könyvet nemcsak nézegeti, de olvasni is tud belőle – kitartóan foglalkozik a témával – ok-okozati összefüggésekre keresi a választ – a témával kapcsolatos kérdéseket fogalmaz meg

5. Játék favonattal

- sínpálya építése



- építés fakockákból

Értékelés	
–	– hamar befejezi a tevékenységet – a pálya egysíkú, nincsenek rajta elágazások, akadályok, szintbeli különbségek stb. – a vonattal külön játszik szerepjátékot, nem épít, nem vesz részt a közös munkában
+	részt vesz a közös tevékenységben, de nem kezdeményez, nincsenek újabb ötletei
++	– kihívásnak tekinti az építmény létrehozását – sok ötlete van – sok elágazással bonyolult rendszert alkot a pálya – építménye bonyolult struktúrát tükröz, a részletek kidolgozottak – kitartóan, elmélyülten játszik – fontos neki, hogy építményét a játék végén ne szedjék szét rögtön, lehetőséget szeretne kapni a folytatásra is

Gombóc Cirkusz projekt



A PROJEKT ZÁRÓESEMÉNYE, PRODUKTUMA

Cirkuszi bemutató (esetleg szülőknak vagy másik óvodai csoportnak is).
Amennyiben a gyerekeknek nincs cirkuszi élményük, ajánlott irodalom:
Delaforse, Claude: *A cirkusz* (Móra Ferenc Könyvkiadó, 2010).
Megrendelhető határon túli szállítással, pl. www.libri.hu

HÉTFŐ

KREATIVITÁS

ASSZOCIÁCIÓS JÁTÉK

Feladat

Julius Fucik: *Gladiátorok bevonulása* (<http://www.vagabanda.hu/mp3/5cir.mp3>) vagy *Cirkuszi bevonulás* (<http://www.youtube.com/watch?v=1MpsM4aBLro>) című zene meghallgatása, majd asszociációk gyűjtése, hogy mi jut a zenéről a gyerekeknek eszébe.

A játék célja, kedvet csinálni a gyerekeknek a cirkuszos projekthez. A ritmikus induló azokat is magával ragadja, akiknek a zenei hallása nem túl fejlett. Az asszociációs játékok megmutatják, mennyire könnyed, hajlékony a gyermek gondolkodása.

Instrukció

- Csukjátok be a szemeteket, egy zenét fogtok hallani. Mit láttok magatok előtt a zene hallatán?

Értékelés	
–	nincs ötlete, vagy csak olyat tud mondani, amit előtte mástól már hallott
+	1-2 jó ötlete van
++	– sok ötlete van; – eredeti, újszerű ötletei vannak

A heti téma kijelölése

- Ezen a héten cirkuszosat fogunk játszani! Pénteken pedig tartunk egy cirkuszi előadást!

ÉRZÉKELÉS (PERCEPCIÓ), LOGIKUS GONDOLKODÁS

Feladat

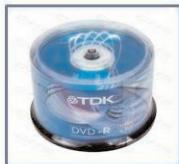
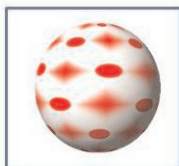
A gyerekeknek megmutatjuk a cirkusz makettjét. A forma elemeit ábrázoló képek segítségével kell kiválogatniuk azokat, amelyekből fel lehetne építeni a kis épületet.

A játék során arról kapunk információt, kik azok, akiknek nehézségeik vannak a rész-egész felismerésével, látás útján képtelenek a hasonlóság-különbözőség felismerésére.

Instrukció

Nézd meg jól a cirkusz épületét! A képek közül válogasd ki azokat, amelyek olyan tárgyakat ábrázolnak, amelyekből fel lehetne építeni a mását! Csak az alakjukat figyeld, a méretük, színük most nem számít!

- Tedd egymás mellé azokat a képeket, amelyek hasonló alakú tárgyakat ábrázolnak!
- Mi a közös bennük?
- Miben különböznek?



Mivel a cirkusz kupolája is GÖMB formájú, legyen a neve: Gombóc Cirkusz. Ebben a cirkuszban csupa olyan műsorszám látható, amelyek kapcsolatban van a gömbbel, a gombóccal.

Értékelés	
–	4 vagy kevesebb kép kiválasztása
+ –	5 jó kép kiválasztása
+	6 jó kép kiválasztása

BESZÉDÉSZLELÉS, SZÖVEGEMLÉKEZET

A BOHÓC

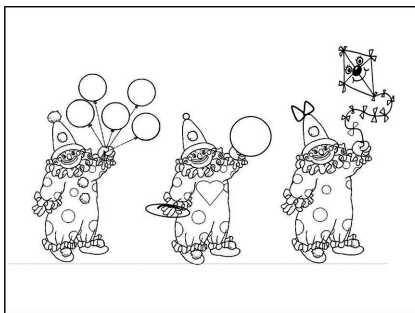
Feladat

Vershallgatás. Gazdag Erzszi: *A bohóc köszöntője* vagy Fenyves Mária: *Cirkuszban* c. verse.

A verssel való foglalkozás során megfigyelhető, ki mennyire szívesen hallgat verset, tanulja meg azt, a bevésés mennyi időt vesz igénybe. Kik azok a kisgyerekek, akiket magával ragad a költemény ritmusa, zeneisége, humora.

Instrukció

- Hallgasd meg a verset!
- A képek közül melyik bohócról szól? Sűgd meg!
- Milyen gömbformát látsz a bohócok képén?



Feladat

Közös verstanulás hallás és a bohócot ábrázoló kép alapján: a verset többször elmondjuk, közben mutatjuk a képen azt, ami a sorokhoz tartozik. 2-3 elmondás után levesszük a képet, és vizuális segítség nélkül ismétljük el.

Instrukció

- Tanuljuk meg a bohóc versét! Mondom és mutatom a képen a segítséget!

Értékelés	
–	– nehezen tanulja meg a verset – szövegmondása pontatlan – nehezen érthető a szövegmondása
+	– a verset meg tudja tanulni – szövegmondása tiszta
++	– nagyon gyorsan tanul verset – kifejező hangsúlyozás, mimika

ZENEI KÉPESSÉGEK, KREATIVITÁS

RITMUSÉRZÉK

ZENEBOHÓC

Feladat

A gyerekek körben ülnek, az egyik társuk jelzésszerű zenebohócjelmezt (pl. bohócsüveg vagy piros orr) és egy ütőhangszert kap (legjobb egy csörgődob). A bohócnak az a feladata, hogy „ritmuspárbeszédet” folytasson. Az óvodapedagógustól indul a lánc: tapsol egy ritmust pl. tá-tá-tá-ti-ti. A gyerekek tapsolva megismétlik. Mire a zenebohóc válaszol: „Á, nem (üti) tá-tá-tá-ti-ti! Hanem...” és egy másik ritmust üt el. A körben ülő gyerekek tapssal megismétlik. Közben a jelmez a következő gyerekhez kerül...

A játék során megfigyelhető, kik azok a gyerekek, akiknél gondot jelent egy rövid ritmuissor memorizálása, reprodukálása. A bohócszerep alkalmat ad a zenei kreativitás és humorérzék megcsillantatására is.

Instrukció

- Játsszunk zenebohócosat! Tapsolok egy ritmust, amit ismételjete el! A zenebohócnak ez nem tetszik, ezért így válaszol: „Á, nem...” és elismétli zeneszerszámaival a ritmust. Most ő talál ki egy ritmust és bemutatja nekünk: „Hanem...”

Értékelés	
–	– nem tudja a ritmust elismételni – nem tud új ritmust kitalálni
+	hibátlan megoldás

KEDD

HALLÁSI (AUDITÍV) KÉSLELTETETT EMLÉKEZET

Feladat

Az előző nap tanult vers közös, majd egyéni elmondása.

Mivel mindenkit nem tudunk meghallgatni, azt tudjuk megfigyelni, ki az, aki emlékszik a tanultakra és szívesen szerepel.

Instrukció

- Mondjuk el közösen a tegnap tanult bohócos verset!
- Ki szeretné egyedül is elmondani?

ÉRZÉKELES (PERCEPCIÓ)

TAPINTÁSSAL KAPCSOLATOS (TAKTILIS) ÉRZÉK

BŰVÉSZ

Feladat

- a) Egy zsákba különböző golyókat teszünk: műanyagból, üvegből, vasból, fából készületeket. A gyerekeknek megmutatjuk: megtapintják, milyen fogásuk van a zsákban lévő tárgyaknak. A feladat során olyan anyagból készült golyót kell kihúzniuk a zsákból, amilyent az óvodapedagógus mond nekik.

A játék során azt figyelhetjük meg, hogy a gyerek tapintás útján képes-e a hasonlóságok-különbözőségeket felismerésére, tárgyak azonosítására.

Instrukció

- A cirkuszban a bűvész bármit elő tud varázsolni a cilinderéből. Próbáljuk ki, tudsz-e te is varázsolni! Csupa gömb alakú tárgy van a zsákban. Van a zsákban műanyag, üveg-, vas- és fagolyó. Olyat húzzál ki – persze csak akkor tudod megcsinálni, ha ügyes bűvész vagy –, amilyet én mondok!

Feladat

- b) Asztalra letett tárgyakat letakarunk egy lepedővel. A gyerekeknek ezeket kell „kivarázsolniuk” a lepedő alól. Addig folytassuk a játékot, amíg minden gyerek sorra nem kerül! *(Az utolsó tárgy legyen egy szivacslepedő!)*

Instrukció

- Varázsolj nekem a lepedő alól egy kisautót... kulcsot stb.

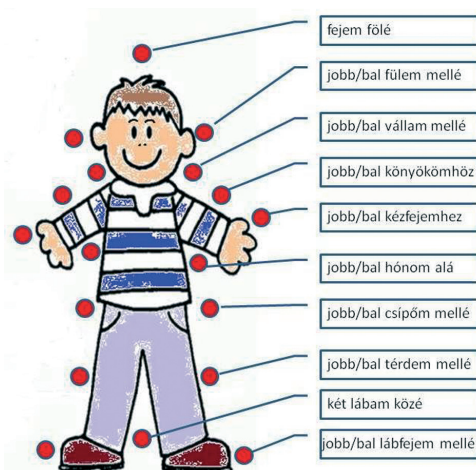
Értékelés	
–	téves megoldás
+	hibátlan megoldás

TÉRÉRZÉKELÉS, TESTSÉMA

„KÉSDOBÁLÓ”

Feladat

Egy gyerek terpeszállásban, karját középtartásban, háttal a falhoz áll. Megnevezi, majd megmutatja azt a testrészét, ahova a „késdobálónak” célozni kell. A gyerekeknek 3 lehetőségük van a dobásra, és minden gyerek legyen célpontot mutató is!



A játék során megfigyelhető, a gyerekek mennyire biztosak testrészeik megmutatásakor, megnevezésekor. A célzott szivacs labdadobás sikeressége vagy sikertelensége a térbeli tájékozódás, a vizuomotoros koordináció fejlettségére utalhat.

Instrukció

- Ezt a szivacs labdát (az előző játék utolsó meglelt darabját) egy „félelmetes” késsé változtatom! Ezzel kell körbedobálni a társatokat! Ő fogja megmondani és megmutatni, hogy a falon melyik pontot kell eltalálnotok, pl. jobb térdem mellett!

Értékelés	
Testséma	
–	– bizonytalan testrészei megmutatásakor, megnevezésekor
+	– pontosan megmutatja, megnevezi testrészeit
Térérzékelés	
–	– dobáskor nem tud célózni, kezét irányítani a célzott pont felé – bizonytalan
+	– térirányokat felismeri – pontosan célóz

Megjegyzés: hívjuk fel a gyerekek figyelmét arra, hogy ez a valóságban mennyire veszélyes produkció, és nekik csak puha szivacs labdával szabad egymásra célózni!

KÉZDOMINANCIA, MOTIVÁCIÓ, MOZGÁSKOORDINÁCIÓ

BUBORÉKFÚJÓ

Előzetesen: víz, mosogatószer és glicerín keverékéből készítsünk buborékfújó folyadékot!

Megjegyzés: ha lehetőség van rá, ezt a játékot már a szabadban játsszuk!

Feladat

Buborékfújás.

A játék során többféle „rekord” születhet.

- Ki tudja a legnagyobb buborékot fújni?
- Ki tud egy mártással sok-sok buborékot fújni?
- Kié száll legtovább?
- A buborékokat ki tudja egy karikán átfújni?

Megfigyelhető, hogy a gyerek melyik kézben tartja a buborékfújót. Ez a domináns keze. A buborékfújáshoz a mimikai izmok összehangolt mozgására van szükség.

Értékelés	
–	– (koordinálatlan szájmozgása miatt) nem tud buborékot fújni – a kudarcot nehezen tűri: a kezdetleges sikertelenségek miatt otthagya a játékot
++	„tudományos alapokra” helyezi a játékot: ok-okozati összefüggéseket keres, hogyan lehetne eredményesebb

SZERDA

ÉRZÉKELÉS (PERCEPCIÓ)

CSOPORTOSÍTÁSI KÉPESSÉG

CIRKUSZI ÁLLATOK

Feladat

Az asztalon lévő képekből kell kiválasztani azokat, amelyeknek a formája gömbhöz hasonlít.

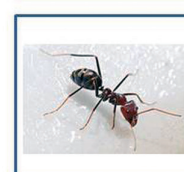
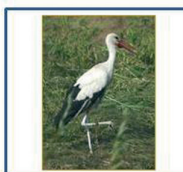
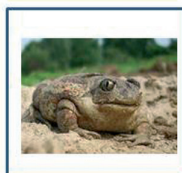
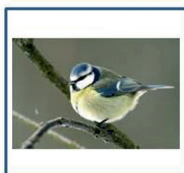
A feladatok segítségével képet kaphatunk, hogy a gyermek vizuális megfigyelés alapján mennyire képes a hasonlóságok-különbözőségek észrevételére, tud-e adott szempont szerint csoportosítani.

Instrukció

Sorba állnak az állatok a cirkusz előtt, mert ők is szerepelni szeretnének. De az igazgató utasítására ebben a cirkuszban csak „gombócéllatok” léphetnek fel!

- Gyűjtsd ki azokat, amelyek felléphetnek!
- Hányat találtál?
- Nevezd meg őket! (*nyúl, sün, csiga, katica, cinege, gömbhal, béka stb.*)
- A gombócalkaton kívül milyen közös tulajdonságuk van még? (*pl. vadon élő állatok, két szemük van, stb.*)

- (Ha nem jó tulajdonságot mond egy gyerek, indokoltassuk a többiekkel, hogy miért nem jó, melyik állat nem illik bele abba a sorba.)
- Válaszd ki bármelyik két állatot, mondd róluk közös tulajdonságot!



Értékelés	
–	3 vagy annál kevesebb gombóc alakú állatot ismer fel
+	5-6 állatot felismer
++	– érdeklődését felkelti a téma – újabb gombóccállatokkal ötletel – érdekes információkat oszt meg a többiekkel a képeken látható állatokkal kapcsolatban – izgalmas összefüggésekre lel

KREATIVITÁS

Feladat

Ötletek gyűjtése az állatszámokhoz.

Instrukció

- Melyik állat milyen műsorszámban léphetne fel? Gyűjtsünk ötleteket!

Értékelés	
–	nincs ötlete, vagy csak olyat tud mondani, amit előtte mástól már hallott
+	1-2 jó ötlete van
++	– sok ötlete van – eredeti, újszerű ötletei vannak – több állatot is összekapcsol egy produkción belül – repüléssel kapcsolatos az ötlete (ha az indok: ő maga is repülni vágyik)

VIZUÁLIS SORBARENDEZÉSI (SZERIÁLIS) EMLÉKEZET

Feladat

A cirkuszi előadásban szereplő állatok képének sorba rendezése emlékezet alapján. (Minden gyerek megkapja a 7 kis képet.)

A feladat megmutatja, hogy képes-e a gyermek a látott tárgyképek adott sorrendjének pontos bevésésére, megtartására, majd felidézésére.

Instrukció

- Nézzétek meg a képeket, és jegyezzétek meg, milyen sorrendben lépnek fel az állatok az előadás során! Nemsokára letakarom őket (kb. 10 mp), és nektek ugyanilyen sorrendben kell magatok elé kitenni a kis képeket.



Értékelés	
–	3 vagy kevesebb jó megoldás
+ –	5 helyes megoldás
+	7 helyes megoldás

ALAK-HÁTTÉR MEGKÜLÖNBÖZTETÉS

VIZUÁLIS DISZKRIMINÁCIÓ

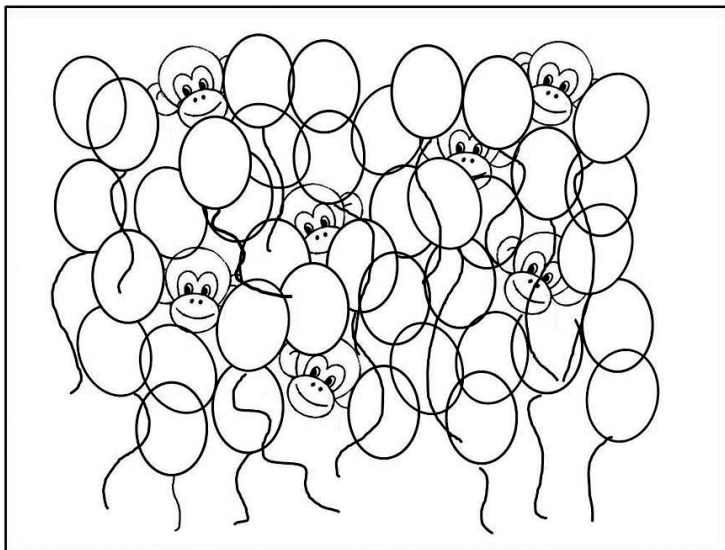
Feladat

Zavaró háttérből majomfejek megtalálása, kiszínezése.

A rajzból megtudható, képes-e a gyermek a figura-háttér megkülönböztetésére, zavaró háttérből adott forma felismerésére, kiemelésére.

Instrukció

- Elszabadultak a majomidomár állatkái és jól elbújtak a lufik között. Segíts megtalálni őket! Színezd ki, hogy az idomár is észrevegye a majmocskákat! Hányat találtál?



Értékelés	
–	– nem találta meg az összes majmot – nem csak a majomformát színezte ki – nem a teljes formákat színezte ki (pl. a füleket már nem színezte ki)
+	a formákat felismerte és helyesen színezte ki

FINOMMOTORIKA, GRAFOMOTOROS KÉSZSÉG

Feladat

Gyurmából, sógyurmából vagy agyagból gömböt formázni, majd átalakítani gombócéllattá.

A feladat során megfigyelhető a gyerekek finommotorikája, az, hogy mennyire képesek apró részletek megformálására. Az érettségre utal az is, hogy a manuális tevékenység közben tud-e beszélgetni, vagy csak a mozgásra képes összpontosítani.

Instrukció

- Papírból készült fényképek nem tudnak a cirkuszunkban szerepelni, ezért most alkossuk meg őket agyagból! A gombócéllathoz először gyúrjatok egy szép gömböt!
- Az agyag nyújtásával vagy benyomásával alakítsátok át úgy a gombócot, hogy egy állat formálódjék belőle!

Értékelés	
–	– felismerhetetlen formát alkot – nem módosít a gombócon
+ –	társáról másolva oldja meg a feladatot
+	önálló ötlet alapján dolgozik
++	ötletes állatot készít, olyat, amelyről még nem volt szó

Feladat

A foglalkozás végén az elkészült állatok felvonultatása cirkuszi zenére.

CSÜTÖRTÖK

MOZGÁSFEJLETTSÉG, EGYENSÚLYÉRZÉK, DOMINANCIA

KÖTÉLTÁNCOS

Feladat

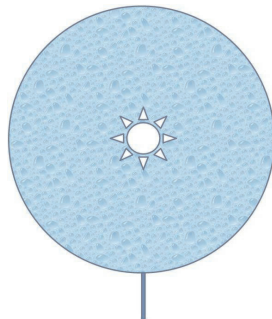
A földre kb. 3-4 méter hosszú csíkot ragasztunk pl. szigetelőszalagból. Ez lesz a „kötél”. A gyerekek egyesével haladnak végig a vonalon, minden alkalommal különféle feladatokkal nehezítve a haladást.

A gyakorlat elvégzése során megfigyelhető, mennyire határozott, harmonikus a gyerek mozgása. Kibillen-e az egyensúlyából fél lábon szökdeléskor, mérlegálláskor stb. A feladat lehetőséget biztosít a domináns kéz, láb és szem megfigyelésére is.

Instrukció

Ti lesztek a kötél táncosok, a kötélt egyik végétől kell a másikig eljutnotok anélkül, hogy leesnétek!

- Tegyétek oldalt a karotokat, haladjatok végig a kötélén!
- Vegyétek az esernyőt a kezetekbe, ez fog segíteni az egyensúlyozásban! Így haladjatok végig a kötélén! (Domináns kézben fogja tartani.)
- Páros lábon szökdelve haladjatok!
- Egy lábon szökdelve ugráljatok! (Domináns lábon fog ugrálni.)
- Menjetek el a kötélt közepéig, ott csináljatok egy szép mérlegállást, és fussatok a kötélt végéig! (Mérlegállás közben a domináns lábon fog állni.)
- Most jön a legveszélyesebb produkció, majdnem olyan, mintha bekötött szemmel mennél végig! Az álarcot magad elé tartva (az álarcra csak egy lyuk van) kell végighaladni a kötélén! (Domináns kézzel tartva az álarcot a domináns szemét fogja használni.)



Értékelés	
Mozgásfejlettség, egyensúlyérzék	
–	– letér a vonalról – egyensúlyát veszti, esetleg elesik – nem tud egy lábon ugrálni – nem tud mérlegállásban megállni
+	biztos mozdulatokkal, hibátlanul teljesíti a feladatokat
Dominancia	
–	kialakulatlan laterális, keresztdominancia
+ –	egyoldalú, bal oldali dominancia
+	kialakult jobb oldali dominancia
Megjegyzés	<i>Ebben a játékban nem néztük a domináns fület, a teljes vizsgálódáshoz ez is hozzátartozik!</i>

LOGIKUS GONDOLKOZÁS

SORRENDISÉG MEGHATÁROZÁSA

Feladat

Marionettbáb készítését ábrázoló képek időrendi sorrendbe rakása.

A feladat lehetőséget nyújt arra, hogy megfigyeljük, képes-e a gyerek logikai rendben következő képeket időrendi sorrendbe állítani.



Instrukció

- Készítsünk kötéláncos állatot!
Mely állatok mozognak magabiztosan magasban kifeszülő dróton?
- A képeken a madárkészítés menetét látod. De összevissza keveredett a sorrendjük. Tedd a képeket magad elé abban a sorrendben, ahogy a madár elkészül!

Értékelés	
–	– képek sorrendjének felcserélése – nagyfokú bizonytalanság a sorrend felállításakor
+	helyes, gyors megoldás

ÁTFORDÍTÁSI KÉPESSÉG

Feladat

A sorba rendezett képek alapján elmesélni, hogyan készül a marionett-madár. Minden gyerek csak egy képről mesél.

A feladat során megfigyelhetjük, képes-e a gyermek a látottakat verbalizálni.

Instrukció

- Tedd ki magad elé a 7 képet! Ujjaddal kövesd, melyik képnél tartunk! Mindenki egy képről mesél. Amikor rád kerül a sor, mondd el, mit látsz a képen!

Értékelés	
–	– a társak elmesélése alapján nem tudja követni a képek sorrendjét – szavakban válaszol, nem tud egy teljes mondatot megfogalmazni a képről
+	kerek, egész mondat(ok)ban fogalmazza meg a képen látottakat

FINOMMOTORIKA, VIZUOMOTOROS KOORDINÁCIÓ

MONOTONITÁSTÚRÉS

Előzetes feladat

Desszertes doboz belsejében található műanyag formákba öntsünk gipszet, és szűrjünk szívószálat a középebe, hogy száradás után a gyerekek ebből készíthessék el a madárlábat úgy, hogy átfűznek rajta zsinórt.

Feladat

A marionettmadár elkészítése.

A játék elkészítésének lehetősége a legtöbb gyermeknek elég motiváció ahhoz, hogy a legtöbbet hozza ki magából. Ha ennek ellenére nehézséget jelent számára a pomponkészítés és a fonalgombolyag feltekerése, akkor az vélhetően a finommotorika fejletlenségét jelzi. Mindkét feladat monoton, befejezéséhez a gyerekek erőfeszítésére van szükség. A színösszeállítás, a madár díszítése a kreativitást mutatja.

Instrukció

Készítsük el a madarat a valóságban is!

- Készítsünk pompont a fejéhez!
- Ragasszunk gyöngyből szemet, színes papírból csórt!
- Gombolyítsunk fonalat a testéhez!
- Kössük össze zsinórral a fejét és a testét!
- Ragasszuk fel a szárnyakat és a farktollat (lehetőség szerint igazi tollból, ennek hiányában színes papírból vágjunk ki)!
- A lábakon fűzzünk át zsinórt és csomózzuk a testhez!
- Rögzítsünk a fejhez, a testhez és a lábakhoz damilt (vagy vastagabb cérnát)!
- Kötözzük össze a bábtartó keresztet és rögzítsük a damil végét!

Értékelés	
–	– sok segítséget igényel – nem tud fonalat gombolyítani – türelme hamar elfogy
+	útmutatás alapján önállóan dolgozik, kis segítséget igényel (pl. fonal végének elkötése, csomózás)
++	ötletes színösszeállítású, egyedi bábót készít

SORALKOTÁS

Feladat

Az elkészült madárbáb segítségével ritmussorok folytatása.

A feladatban megfigyelhető, hogy mennyire képes a gyerek ritmus folytatására mozgássorozatokban.

Instrukció

– Álljunk körbe a madárral együtt! Folytasd a sort!

a)

1. gyerek: jobb láb koppint
2. gyerek: bal láb koppint
3. gyerek: ismét jobb láb...

b)

1. gyerek: csippent a madár
2. gyerek: lecsücsül a madár
3. gyerek: csippent a madár...

c)

1. gyerek: jobb láb kettőt koppint
 2. gyerek: bal láb kettőt koppint
 3. gyerek: lecsücsül a madár
 4. gyerek: jobb láb kettőt koppint...
- stb.

Értékelés	
–	– nem tudja a 3-4 tagú sorozatokat folytatni – bizonytalan a folytatásban
+	hibátlan megoldás
++	önálló sorozatokat talál ki a bábjával

PÉNTEK

FINOMMOTORIKA, MONOTÓNIATŰRÉS

BÜFÉELŐKÉSZÍTÉS

Feladat

A cirkuszi büféhez kókuszgolyók, golyós sütik készítése.

Az egyforma golyók készítése egyhangú feladat. A golyók méretének növekedése, kidolgozatlanágának fokozódása, a tevékenység idő előtti befejezése mind a monotóniatűrés alacsony fokára utal. A sütik dekorálása a kreativitás fokát jelzi.

Instrukció

- Gyúrjunk szép egyforma méretű golyókat a masszából!
- Díszítsük golyókkal a süteket!



Értékelés	
–	– hamar elunja, abbahagyja a tevékenységet – a golyók mérete nagyon eltér a mintapéldánytól
+	egyforma méretű, gömbölyű édességeket készít

További előkészületek a büféhez

- innivaló készítése;
- gömb alakú gyümölcsök készítése.

ÁBRÁZOLÓ KIFEJEZŐKÉSZSÉG

EMBERARC ÁBRÁZOLÁSA

NÉZŐKÖZÖNSÉG

Feladat

Egy lufinak arc rajzolása.

Nem szokás csak arcrajzolás alapján a gyerek fejlettségére utaló megfigyeléseket tenni, bizonyos rajzelemek azonban feljegyzésre méltóak: az arc részletezettsége, kidolgozottsága, valamely fontos rész lemaradása... Ha az átlagostól eltérő jeleket tapasztalunk, a későbbiek során rajzoltassunk a gyerekekkel egy teljes alakos emberrajzot, és értékeljük a Fa projektben leírtak alapján.

Instrukció

- Készítsük el a cirkuszi nézőközönséget! A sorok között mindenkinek csak a feje látszik, ezért ezekből a lufikból lesznek a nézők! Mindenki rajzoljon arcot a lufinak! Ez a lufi őt fogja nézni az előadás során!

Értékelés	
–	„pont, pont, vesszőcske” arc, nincs fül, haj
+	rajzol szemet, szájat, orrot, fület, haját
++	érzelem fejeződik ki az arcon részletezett, kidolgozott arcelemek (és/vagy): – pupilla, szempilla, szemüveg – kétdimenziós orr – szemöldök – orca – firkánál több haj – fülek megfelelő magasságban – kétdimenziós száj

CIRKUSZI ELŐADÁS

A játék célja az önbizalom erősítése. A gyerekek számára annak bizonyítása, hogy mindenki valamiben ügyes. Érdemes megfigyelni, hogy melyik gyerek milyen szerepet választ. A kreatív gyerekek valószínűleg nehezen fogják elfogadni, hogy a játékok változtatás nélkül legyenek bemutatva. Újítási ötletekkel fognak előállni. Mivel a gyerekek felléphetnek önállóan vagy csoportban, szociális készségeik kerülhetnek előtérbe.

Választható produkciók (a hét játékaiból)

- verset mondó bohóc;
- zenebohóc;
- bűvész;
- „késdobáló”;
- buborékfújó;
- (gyurma) állatidomár;
- kötél táncos;
- marionettmadár-táncoltató

Az előadás befejeztével...

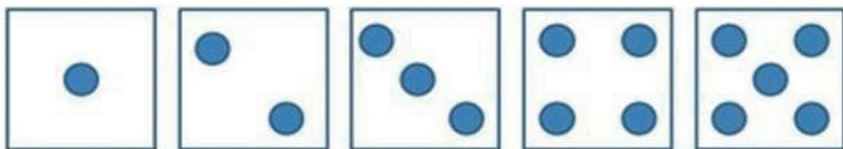
SZÁMFOGALOM VIZSGÁLATA

KIEGÉSZÍTÉS

BÜFÉ

Feladat

A gyerekek kapnak 10 zsetont. Ebből vehetnek maguknak a büfében enni- és innivalót. A vásárolható áruk árát a számok korongképe mutatja.



Pl.: 1 kókuszgolyó 5 zseton, 1 pohár innivaló 3 zseton, különféle gyümölcsök 1-2-4 zseton/db. A zsetonok, amivel fizetnek a gyerekek, akkora méretűek, hogy azok az árcédulán szereplő pontokra illeszkednek. Segítségével a gyerekek kirakják, a számkép vagy számlálás alapján kifizetik a kívánt árut.

Ebben a játékban az óvodapedagógus a büfés, hogy láthassa a gyerekek gondolkodásmenetét.

A feladat során megfigyelhető, hogy képes-e a gyermek az adott számkörön belül mennyiségeket bontani, kiegészíteni.

Instrukció

- 10 zsetont kapsz. Minden árun árcédulát látsz, hogy mi mennyibe kerül. Válassz magadnak enni-, innivalót és fizessd ki!

Értékelés	
–	téves számlálás, nagyfokú bizonytalanság a számlálás során s több-kevesebb értelmezésekor
+ –	– helyes számlálás, de segítség igénylése a kiegészítés során – tévesztés esetén önállóan észreveszi a hibát és javítja
+	helyes számlálás, hibátlan kiegészítés
++	élvezi a játékot, át szeretné venni a büfés szerepét

A valódi büfé hangulatos lezárása a heti témának!

FELHASZNÁLT IRODALOM

Aszalai Anett – Horváth Judit – Horváthné Csapucha Klára – Dr. Rónainé Falus Júlia: *Amit az óvónőnek észre kell venni*. Budapest, 2009, Flaccus Kiadó.

Einon, Doroty: *Kreatív gyerek. A természetes tehetség felismerése és fejlesztése*. Budapest, 2002, Alexandra Kiadó.

Einon, Doroty: *Kreatív játékok*. Budapest, 2004, Alexandra Kiadó.

Englbrecht, Arthur – Weigert, Hans: *Hogyan akadályozzuk meg a tanulási akadályok kialakulását? avagy Nem jelenthet akadályt a tanulási akadály!* Budapest, 1999, ELTE Bárczy Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar.

Dr. Gyarmathy Éva: *Diszlexia, a specifikus tanítási zavar*. 2007, Lélekben Otthon Kiadó.

Gyenei Melinda: *Iskolai tanulás – tanulási képesség – fejlesztés. Iskola-pszichológia 30*. Budapest, 2007, ELTE.

Jávorné dr. Kolozsvári Judit – Pázsikné Szilágyi Gabriella – Stöckert Károlyné – Szalontai Judit – Villányi Györgyné – W. Mikó Magdolna: *Tág a világ. Hasznos tudnivalók óvodáskorú gyermekekről*. Budapest, 2004, Nemzeti Tankönyvkiadó.

Kulcsár Mihályné: *A tanulás öröm is lehet*. 8. magánkiadás, Bicske, 2008.
Porkolábné Dr. Balogh Katalin: *Kudarccal az iskolában*. Budapest, 1992, Alex-typo Kiadó és Reklámiroda Bt.

AJÁNLOTT IRODALOM A FEJLESZTÉSHEZ

Borszéki Klára: *Csodavarázs. Képességfejlesztő feladatok gyűjteménye óvodásoknak. (152 szabadon fénymásolható feladatlap)*. 2006, Geobook Kiadó.

Demeter Lázár Katalin: *Játszótárs. Drámajátékok és kreativitás a fejlesztőpedagógiában 5–10 éveseknek*. 2008, Geobook Kiadó.

Ökrösné Körömi Ilona (szerk.): *Fejlesztést segítő játékgyűjtemény*. 2008, Ovimező Alapítvány.

Dr. Gósy Mária: *A beszédészlelés és beszédmegértés fejlesztése*. Budapest, 1994, NIKOL.

Góbel Orsolya: *Varázsjátékok I. Mozgás a képzelet szárnyán*. Budapest, 2006, L'Harmattan Kiadó.

- Göbel Orsolya: *Varázsjátékok II. A fantázia tengerén*. Budapest, 2006, L'Harmattan Kiadó.
- Göbel Orsolya: *Varázsjátékok III. Égig emelő légzés*. Budapest, 2007, L'Harmattan Kiadó.
- Göbel Orsolya: *Varázsjátékok IV. A szív érintése*. Budapest, 2008, L'Harmattan Kiadó.
- Göbel Orsolya: *Varázsjátékok V. Önmagunkban elmélyülten*. Budapest, 2009, L'Harmattan Kiadó.
- Huba Judit: *A pszichomotoros fejlesztés gyakorlati kézikönyve*. Budapest, 2010, Logopédia Kiadó.
- Kocsis Lászlóné – Rosta Katalin: *Ez volnék én? Testsémafejlesztő feladatlap-gyűjtemény*. Budapest, 2006, Logopédia Kiadó.
- Kuhn Gabriella: *A beszédészlelés fejlesztése óvodásoknál és kisiskolásoknál*.
- Dr. Gyarmathy Éva: *Játékkatalógus. Iskolapszichológia 20*. Budapest, 1991, ELTE.
- László M. Ágnes: *Beszédértés*. 2009, Fimota Központ.
- Lovas Mihályné – Tarr Ágnes: *Varázstükör. Drámapedagógiai játékgyűjtemény óvodásoknak a kommunikációs neveléshez*. 2011, Nemzeti Geográfia.
- Lukács Józsefné – Ferencz Éva: *A játék nem csak játék? Matematikai fejlesztőjátékok óvodásoknak*. Budapest, 2010, Flaccus Kiadó.
- Lukács Józsefné – Ferencz Éva: *Elmúlt a nyár, itt az ősz, kampósbotl jár a csősz. Óvodai játékos fejlesztések kézikönyve és fejlesztő játékok gyűjteménye*. Budapest, 2009, Flaccus Kiadó.
- Lukács Józsefné – Ferencz Éva: *Itt van az ősz, elmúlt a nyár, kelepel a gólyamadár. Óvodai játékos csoportos fejlesztések ötlettára*. Budapest, 2010, Flaccus Kiadó.
- Nagy József: *Fejlesztés mesékkel*. Debrecen, 2009, Mozaik Kiadó.
- Nagyné Falucskai Anna: *Játékgyűjtemény a testtudat, téri tájékozódás fejlesztéséhez*. 2008, Trefort Kiadó.
- Pauli, Sabine – Kisch Andrea: *Amíg nem késő. Hogyan ismerhető fel időben a figyelem- és mozgászavar?* Pápa, 2007, Deák és Társa Kiadó.
- Perlai Rezsőné: *Matematikai nevelés – gondolkodásfejlesztés az óvodában*. Budapest, 1990, Magyar Pedagógiai Társaság Kisgyermeknevelési Szakosztály.
- Perlai Rezsőné: *Matematikai játékok óvodáskorban*. Budapest, 1999, Okker Kiadó.

Pölös Annamária – Kovács Nikoletta: *Játékmozaik. Készségfejlesztő játékok gyűjteménye*. Debrecen, 2011, Mozaik Kiadó.

Rosta Katalin – Rudas Zsuzsanna – Kisházi Gergely: *Hüvelykujjam. A kézügyesség fejlesztésének játékos lehetőségei*. Budapest, 2006, Logopédia Kiadó.

Villányi Györgyné: *Játék a matematika?* Budapest, 1993, Tárogató Kiadó.

Zsolnai Anikó: *A szocialitás fejlesztése 4–8 éves életkorban. Módszertani segédanyag óvodapedagógusoknak és tanítóknak*. Debrecen 2006, Mozaik Kiadó.

